

Ekonomiczne i finansowe oblicze podatku – szkic problemu

Jolanta Iwin-Garzyńska*

Streszczenie: *Cel* – Podkreślenie znaczenia ekonomicznych skutków opodatkowania w przedsiębiorstwie.

Metodologia badania – Wykorzystano metodę analizy literatury oraz krytycznej analizy norm prawa podatkowego, orzeczeń i wyroków sądowych.

Wynik – W wyniku przeprowadzonych badań przedstawiono istotę i znaczenie w systemie opodatkowania przedsiębiorstw ekonomicznego oblicza podatku.

Oryginalność/wartość – Wartością dodaną publikacji jest oryginalne przedstawienie ekonomicznego aspektu podatku.

Słowa kluczowe: podatek, nauka ekonomii i finansów, klauzula przeciwko unikaniu opodatkowania

Wprowadzenie

Ekonomia jest nauką bazującą na badaniu pewnych regularności, prawidłowości (Frydman, Goldberg, 2007). Tymczasem narastająca burzliwość przemian sprawia, że piętrzą się trudności ze zidentyfikowaniem tych regularności, dlatego R. Frydman i M.D. Goldberg wskazując na nieuchronność zmiany podejścia w naukach ekonomicznych, sformułowali koncepcję *Imperfect Knowledge Economics*, co stanowi swego rodzaju nowy nurt w naukach ekonomicznych (Mączyńska, 2009, s. 272–273). W warunkach niebywale dynamicznych przemian „niedoskonała staje się prawda i nieprawdziwa pewność”. Coraz częściej okazuje się, że obecnie modele, w tym matematyczne, zawodzą. Bazują bowiem na pewnych założeniach trwałych i prawidłowościach, zatem w warunkach gwałtownych przemian stają się mniej przydatne. Takie przekonanie prowadzi do marginalizowania dyskusji metodologicznych i konkurencyjnych podejść oraz zawęża przedmiot ekonomicznych analiz. Stąd tendencja, szczególnie w ekonomii ortodoksyjnej, do analizy procesów alokacji zasobów w danym otoczeniu instytucjonalnym. Jedną z krytycznych ocen takiemu podejściu wystawił Ronald Coase stwierdzając, że ekonomiczna teoria wyboru przyczyniła się do wyeliminowania z zakresu badań ekonomistów tego, co jest rzeczywistą treścią gospodarowania. Napisał

* prof. dr hab. Jolanta Iwin-Garzyńska, Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, e-mail: jiwin@wneiz.pl

„mamy konsumentów bez ludzi, firmy bez organizacji, a nawet wymianę bez rynków” (Coase, 1990, s. 3). Na tym tle można stwierdzić zasadniczy błąd w definiowaniu istoty podatków w ekonomii i finansach przedsiębiorstw, który polega na niedostrzeganiu podmiotowości firmy, jej organizacji. Podatek nie jest „tylko” ciężarem na rzecz państwa. Jeśli cechą współczesnych czasów jest narastająca niepewność i zmienność, to w takich warunkach nie pozostaje nic innego, jak uznać za błędne obowiązujące dotychczas definicje podatków.

Błąd ten jest szczególnie widoczny w analizie klauzuli obejścia prawa podatkowego. Wprowadzanie, w ustawie ordynacja podatkowa, instytucji klauzuli obejścia prawa ma wymiar ekonomizacji podatku i poszukiwania finansowego oblicza podatku. Podatek nie może być jedynie kategorią prawa w rozumieniu zapisów ordynacji podatkowej, ale winien być także kategorią finansów przedsiębiorstwa. Klauzula dotyczy w szczególności każdej czynności dokonanej przede wszystkim (lub wyłącznie) w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisu ustawy podatkowej. W art. 119d ustawy wskazano, że czynność jest przeprowadzona przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, gdy pozostałe cele ekonomiczne lub gospodarcze czynności należy uznać za mało istotne. To podatnik – przedsiębiorstwo wskazuje cele ekonomiczne lub gospodarcze prowadzonych przedsięwzięć mających także skutki podatkowe. Niezwykle ważne więc jest, aby cele te były jasne, precyzyjnie określone i jak najlepiej udokumentowane, a zarządzający przedsiębiorstwem doradca podatkowy musi mieć wiedzę ekonomiczną i umiejętność pełnej analizy podatkowej. Powinien umieć przygotować dokumentację zawierającą porównania i analizy korzyści ekonomicznych wynikających z przeprowadzanych transakcji. Jeśli wskazane i udokumentowane cele gospodarcze i ekonomiczne będą mieć istotne znaczenie, to klauzula nie powinna być zastosowana. Podatek definiowany jest głównie jako ciężar, obowiązkowe świadczenie na rzecz państwa. Należy jednak pamiętać, że podatek jest nie tylko ciężarem, jest przepływem pieniężnym, w krótkim i długim wymiarze czasu (w krótkim rozliczenia z tytułu podatku od towarów i usług; długim np. rozliczenie strat, amortyzacja w podatkach dochodowych), który zawsze stanowi o sytuacji finansowej i ekonomicznej podmiotu gospodarczego.

Celem artykułu jest wskazanie na istotę podatków w nauce ekonomii oraz ukazanie systemu powiązań kategorii ekonomicznych, finansowych z prawną kategorią podatku.

Uchwycenie ekonomicznej istoty podatku

Uchwycenie ekonomicznej istoty podatku wymaga wskazania na jego prawne i ekonomiczne definiowanie, choć oba te ujęcia dotyczą finansów w przedsiębiorstwie, to w żadnej definicji nie wskazuje się na ciężar podatku dla przedsiębiorstwa (lub ogólniej podatnika). W literaturze dotyczącej finansów przedsiębiorstw definicja podatku zazwyczaj zaczerpnięta jest z literatury z zakresu podstaw finansów, finansów publicznych lub prawa finansowego.

W literaturze z finansów publicznych i prawa finansowego podatek definiowany jest jako pobranie dokonane w drodze przymusu przez władze publiczne, czego zasadniczym celem jest pokrycie obciążeń publicznych i ich rozdzielenie według zdolności podatkowej

obywateli (Gaudemet, Molinier, 2000, s. 407). Przedstawiona definicja, klasyczna dla obszaru finansów publicznych, ukazuje zasadnicze cechy podatku, tj. przymusowość poboru, cel pobrania – zasilenie kas publicznych oraz miarę pobrania, czyli zdolności podatkowe obywateli. Ta ostatnia cecha ukazuje cień finansów przedsiębiorstw, gdyż można by domniemywać, że ciężar podatku zostanie ustalony z uwzględnieniem zasady zdolności podatkowej przedsiębiorstwa. Podatek jest jednak świadczeniem przymusowym i nie ma charakteru umownego, jest ustalany jednostronnie i pobierany przymusowo. Nie ma więc możliwości bieżącej weryfikacji zdolności podatkowej przedsiębiorstwa. Postulat rozdzielania ciężaru podatkowego według zdolności podatkowej obywateli, jak najbardziej słuszny dla istoty finansów przedsiębiorstw, widoczny w doktrynie podatkowej, w praktyce finansów jest jednak mało przestrzegany, gdyż zasadniczym celem podatku jest pokrycie wydatków publicznych¹.

Z tych też powodów w definicjach podatku ujętych w literaturze prawa podatkowego postulat zdolności podatkowej podatnika traktowany jest marginalnie. A. Gomułowicz pisze, że w sensie ekonomicznym podatek jest formą przejścia na rzecz państwa lub związku publicznoprawnego, od podmiotów im podporządkowanych, części przychodu, dochodu lub majątku tych podmiotów (Gomułowicz, Małecki, 2004, s. 126). Wskazuje dalej, że forma, tryb i zakres przejścia dochodów podatkowych nie mogą być arbitralne i muszą uwzględniać zdolność podatnika do poniesienia ciężaru podatkowego w taki sposób, aby nie niszczyć źródła opodatkowania. Państwo ustalające ciężary podatkowe zobowiązane jest przestrzegać zasady lojalności. Zasada ta oznacza, że obowiązek podatnika zgodnego z prawem płacenia podatków musi korespondować z obowiązkiem państwa nakładania takich ciężarów podatkowych, które w skali wydajności fiskalnej nie prowadzą do degradacji majątkowej podatnika. Elementy ukazujące w definicji zdolność podatkową przedsiębiorstwa nie są jednak uwypuklone w definicji prawnej podatku. Jest to definicja zawarta w Ustawie z 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa². Zgodnie z zapisami ustawy, podatek to publicznoprawne, nieodpłatne, przymusowe oraz bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz Skarbu Państwa, województwa, powiatu lub gminy, wynikające z ustawy podatkowej. W tej zasadniczej definicji podatku ustawodawca wskazał na cechy istotne tej daniny publicznej, ale nie ma w definicji korespondencji z kategorią zdolności podatkowej podatnika, czyli także przedsiębiorstwa. W ekonomii i finansach przedsiębiorstw jest to definicja podkreślająca poddańczy charakter przedsiębiorstw wobec organów władzy publicznej.

Podatki są świadczeniem pieniężnym, więc każda zapłata podatku powoduje zmniejszenie zasobów, którymi przedsiębiorstwo dysponuje, czyli kapitału. W tym wypadku – zmniejsza stan środków, pozostających w dyspozycji przedsiębiorstw, które wpłynęły do firmy, poprzez wypływ środków pieniężnych na zapłatę zobowiązań podatkowych.

Zawarta w ordynacji podatkowej definicja podatku jest definicją legalną świadczenia pieniężnego o podstawowym znaczeniu dla dochodowej części systemu finansów państwa, którego ponoszenie, zgodnie z zapisami konstytucji, stanowi powszechny obowiązek.

1 Pewne elementy zgodności postulatu rozdzielania ciężaru podatkowego wg zdolności podatkowej można dostrzec w progresywnej skali podatkowej w podatku dochodowym od osób fizycznych

2 Por. Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, tj. Dz.U. z 2005 r., nr 8, poz. 60 ze zm., art. 6.

W art. 217 Konstytucji podatek wymieniono jako jedyny konstytucyjny przykład daniny publicznej (Babiarz i in., 2009, s. 65). Zawarcie definicji w ordynacji podatkowej wskazuje na wykorzystanie dorobku doktryny podatkowej, w której zwraca się uwagę na takie cechy podatku jak: przymusowy charakter, bezzwrotność, nieodpłatność, jednostronność ustalania, ogólny charakter, pieniężna forma i przewłaszczenie (Brzeziński, 2001, s. 24–26). Nie ma jednak w dorobku doktryny podatkowej definicji wskazującej na zasadę lojalności. Ukazano podatek jako ciężar i świadczenie pieniężne. Takie spojrzenie jest najbliższe praktyce także w zakresie finansów przedsiębiorstw, gdyż w takich kategoriach odbierany jest podatek przez przedsiębiorców i osoby zarządzające.

Zdefiniowanie podatku w ustawie ordynacja podatkowa skutkuje, że także w literaturze dominuje duch definicji prawnej. Podatek definiowany jest jako nieodpłatne, przymusowe, bezzwrotne i pieniężne świadczenie o charakterze ogólnym, które jest nakładane jednostronnie przez związek publicznoprawny, którym jest przede wszystkim państwo (Głuchowski, Patyk, 2009, s. 9).

Oprócz definicji zasadniczej podatku w literaturze przedmiotu wskazuje się na cele, które podatek powinien realizować. W określeniu celów podatku można doszukiwać się elementów istoty finansów przedsiębiorstw przez stwierdzenie siły oddziaływania podatku na finanse przedsiębiorstwa.

Z przedstawionych definicji wynika, że podstawowym celem podatku jest cel fiskalny, czyli zapewnienie dochodów budżetom związków publicznoprawnych. W korespondencji z tym celem podatek nie powinien mieć żadnego wpływu na gospodarkę, nie powinien sprawować funkcji gospodarczych i społecznych (Gaudemet, Molinier, 2000, s. 422). Cel ten wnika z zasady powszechności opodatkowania zawartej w definicji zasadniczej podatku. Jeżeli podatek ma stanowić ciężar powszechny, to powinien być neutralny wobec procesów gospodarczych, gdyż wszystkie podmioty powszechnie są zobowiązane z mocy prawa do ponoszenia ciężarów podatkowych. W konstrukcji systemów podatkowych, obok zasady powszechności, istotne znaczenie ma jednak zasada sprawiedliwości opodatkowania, której realizacja sprowadza się do twierdzenia, czy powszechnie i po równo znaczy sprawiedliwie. Opodatkowanie powszechne nie uwzględnia też zasady zdolności podatkowej podatnika, przedsiębiorstwa. Sprawiedliwość opodatkowania – chociaż jest często postulowaną zasadą konstrukcji podatków – jest równocześnie kategorią trudną do precyzyjnego określenia, a także trudną do powszechnego zaakceptowania z chwilą nadania jej konkretnej formy. Za sprawiedliwe można uznawać zarówno proporcjonalne opodatkowanie dochodów, jak i progresywne.

Podatek jako kategoria finansowa

Wszelkie zmiany obserwowane w nauce i teorii podatków dotyczą ich znaczenia i miejsca w praktyce finansów przedsiębiorstwa. Na tym tle rysuje się znaczenie podatków w nauce finansów przedsiębiorstwa i budowany jest nowy ich paradygmat (Iwin-Garzyńska, 2010, s. 48–49). Podatki zawsze będą powodować ryzyko w życiu przedsiębiorstw, co wynika

z dużej zmienności i niepewności prawa podatkowego. Ponadto, będąc kategorią wpływającą na wartość kapitału, wywołują zaburzenia w pewności bytu firmy (Iwin-Garzyńska, 2010, s. 48–49).

Podatek jest świadczeniem pieniężnym, więc każda zapłata podatku powoduje zmniejszenie zasobów, którymi przedsiębiorstwo dysponuje, czyli kapitału. Zmniejsza stan środków, które wpłynęły do firmy, poprzez wypływ środków pieniężnych na zapłatę zobowiązań podatkowych. Podatek jako ciężar, któremu w prawie nadano szczególną rangę, bezpośrednio oddziałuje na potencjał kapitałowy przedsiębiorstwa (Iwin-Garzyńska, 2010, s. 48–49).

Z zaprezentowanych definicji wynika, że podatek utożsamiany jest z ciężarem i świadczeniem pieniężnym, któremu w prawie nadano szczególną rangę. Z procesem wpływu na wielkość dochodu przedsiębiorstwa, przepływów finansowych, związana jest finansowa istota podatku. Istotą tą należy odnieść do metodologicznej koncepcji trójelementowej systematyki podstawowych pojęć z zakresu finansów L. Swatlera, którą tworzą:

- a) zjawiska finansowe jako elementarna konstrukcja pojęciowa nauki finansów;
- b) kategorie finansowe jako uogólnienia istotnych cech powtarzalnych zjawisk finansowych i zarazem fundamentalne pojęcia nauki finansów;
- c) instrumenty finansowe reprezentujące konkretne formy występowania kategorii finansowych w praktyce i służące do prawnej regulacji zjawisk finansowych (Swatler, 1985, s. 31, 37–40).

Przedmiotem finansów przedsiębiorstw są zjawiska finansowe, czyli elementarne przepływy środków pieniężnych. Te przepływy wpływają do przedsiębiorstwa, wypływają i krążą w nim, a w rezultacie stanowią fundament nauki finansów przedsiębiorstwa. Podatek w przedsiębiorstwie zmniejsza wielkość zasobów wynikających z przepływu finansowego, stanowi wypływ środków pieniężnych, obowiązkowy, zagrożony sankcjami ciężar. Podatek uogólnia stosunki między państwem a przedsiębiorstwem, wpływa na potencjał finansowy firmy. Wymusza na przedsiębiorstwie dostosowanie do konkretnego podatku, a nie do potrzeb państwa, gdyż to podatek rodzi określone skutki finansowe.

Podatki w przedsiębiorstwie są swoistymi kategoriami finansowymi, co wynika z różnych tytułów podatkowych. Podatek nie jest i nie może być jedynie kategorią z zakresu prawa finansowego. Istota tej kategorii finansowej przejawia się w stymulacji wielkości przepływów środków finansujących działalność przedsiębiorstwa.

Podatek w teorii finansów przedsiębiorstw

W badaniu struktury kapitału i jej wpływu na wartość przedsiębiorstwa przełom stanowiło zaangażowanie się w tę problematykę Franco Modiglianiego oraz Mertona H. Millera, którzy opublikowali artykuł *Koszt kapitału, finanse przedsiębiorstwa i teoria inwestycji* (1958), który zapoczątkował cykl publikacji dotyczących tego zagadnienia, otworzył wieloletnią, trwającą do dziś dyskusję na temat konsekwencji dla finansów przedsiębiorstw i wartości firmy, wynikających z przyjętej struktury kapitału. Z teorii Millera i Modiglianiego (MM)

wynika, że w świecie bez podatków zarówno wartość firmy, jak i jej średni ważony koszt kapitału (WACC) nie zależą od struktury kapitału.

W 1963 roku Modigliani i Miller opublikowali artykuł, będący korektą teorii nieistotności struktury kapitału (Modigliani, Miller, 1963). Poruszyli w nim problem pozostający w centrum zainteresowania finansów przedsiębiorstwa. Problemem tym jest określenie roli podatków w kształtowaniu polityki finansowej przedsiębiorstwa (Ashton, 1991). Autorzy przedstawili skorygowany wpływ struktury kapitału na wartość firmy przy występowaniu podatku dochodowego od przedsiębiorstwa, twierdząc, że w tych warunkach istnieje optymalny poziom finansowania przedsiębiorstwa kapitałem obcym, czyli optymalna struktura kapitału. Kluczem do analizy było uwzględnienie zróżnicowania opodatkowania (asymetria podatkowa) dochodów akcjonariuszy i wierzycieli na szczeblu przedsiębiorstwa. Koszty odsetek od kapitału obcego pomniejszają podstawę wymiaru podatku dochodowego, a dywidendy i zyski zatrzymane – nie (Schall, Haley, 1991). Wobec tego przy wykorzystywaniu kapitałów obcych pojawia się odsetkowa tarcza podatkowa. Gdy odsetki są odejmowane od podstawy wymiaru podatku dochodowego firmy, wartość jednostki gospodarczej korzystającej z finansowania długiem przewyższy wartość firmy, która nie wykorzystuje kapitału obcego o skapitalizowaną wartość tarczy podatkowej.

Wprowadzając system podatkowy, umożliwiający pomniejszanie podstawy wymiaru podatku o koszty finansowe w postaci odsetek od długu, Modigliani i Miller udowodnili, że tańszy kapitał obcy (wskutek działania odsetkowej tarczy podatkowej) wpływa na wzrost wartości firmy ogółem. Jednocześnie po raz pierwszy uwypuklili wagę podatków w polityce finansowej przedsiębiorstwa, której celem jest wzrost wartości firmy.

Teoria Modiglianiego i Millera z 1963 roku miała ogromne znaczenie dla uwypuklenia roli podatków w finansach przedsiębiorstw. Autorzy udowodnili, że można kształtować strukturę kapitału i wartość firmy poprzez politykę podatkową. Warto podkreślić, że ten aspekt podatków jest także dziś słabo dostrzegany przez zarządzających podatkami w przedsiębiorstwach. Obecnie nader często podatki traktowane są jako ciężar fiskalny, a nie jako przepływ, którym można sterować, wpływając efektywnie na wartość przedsiębiorstwa.

Występowanie pozaodsetkowych tarcz podatkowych było powodem modyfikacji badań prowadzonych przez Millera – zostały one uzupełnione koncepcjami opracowanymi przez Harry'ego DeAngelo i Ronalda W. Masulisa. Autorzy ci, podkreślając rolę inwestycyjnej tarczy podatkowej w determinowaniu optymalnej struktury podatkowej, wykazali, że firma mająca dużą wartość nieodsetkowych tarcz podatkowych może mieć taką samą wartość, jak firma korzystająca z wysokiego zadłużenia i tym samym wysokiej tarczy odsetkowej. Wyższa wartość amortyzacyjnej tarczy podatkowej powoduje niższą tarczę odsetkową. Odnosi się do tego stwierdzenie wynikające z badań Masulisa, że występowanie różnorodnych tarcz podatkowych może tworzyć optymalną strukturę kapitału dla każdego przedsiębiorstwa

i gospodarki jako całości³. Optymalna struktura kapitału zostanie osiągnięta przy poziomie zadłużenia, przy którym wartość ogółem tarcz (podatkowych, odsetkowej i amortyzacyjnej) jest kwotą maksymalną do odliczenia w danych warunkach opodatkowania.

Podatek jako kategoria ekonomiczna i finansowa związany jest bezpośrednio z kategorią kapitału. Specyfika kapitału polega głównie na tym, że jest on zasobem, ale nie stanowi majątku, tylko ucieleśniany jest w nim, a jego wartość generuje dochód, od jego akumulacji, jak twierdził A. Smith, zależy bogactwo narodów i rozwój gospodarczy (Landreth, Colander, 2005, s. 95). Kapitał wiąże się więc z bogactwem jego właścicieli i całego narodu. Jest związany z pracą majątku, a jego wartość ulega ciągłym zmianom. Podatek natomiast jest kategorią działającą destrukcyjnie na wartość kapitału. Określony przez prawo podatkowe, bezpośrednio wpływa na przyjęcie bądź odrzucenie projektu inwestycyjnego, rozwój firmy i jej byt. Wynika stąd waga rozwiązań prawnych w stymulowaniu wielkości inwestycji i w przedsiębiorstwie.

Warto więc ponownie przytoczyć poglądy A. Smitha zawarte w pracy *Badania nad naturą i przyczynami bogactwa narodów*, gdzie autor wskazuje na zależność między bogactwem jednostki i narodu a polityką podatkową państwa (Smith, 2007, s. 583–704)⁴. A. Smith zwraca uwagę na wielorakie rozbieżności między interesami jednostki i państwa oraz na poszukiwanie kompromisu na drodze polityki podatkowej.

Uwagi końcowe

Podjęcie problematyki kapitału wymagało na wstępie opisu i usystematyzowania podstawowych terminów – definicji i cech istotnych podatku. Poszukiwanie istoty podatku w duchu ekonomii i finansów pozwala stwierdzić, że jest to ciężar i płatność pieniężna, bezpośrednio wpływa na wielkość środków będących w dyspozycji przedsiębiorstwa, środków alokowanych w aktywach i na potencjał finansowy oraz jest strumieniem pieniężnym. Spełnia więc cechy właściwe kategoriom finansowym. Jego przymusowy i sankcyjny charakter powoduje, że siła przepływów podatkowych stanowi o bycie i rozwoju firmy.

Teoria ekonomiczna podatku w istocie finansów przedsiębiorstw niewątpliwie wyjaśnia zasadniczą prawdę, że podatki kształtują wielkość kapitału przedsiębiorstwa.

3 W weryfikacji empirycznej teorii DeAngelo i Masulisa w polskich przedsiębiorstwach nie stwierdzono jej prawdziwości. Przedsiębiorstwa polskie mające wysoką tarczę amortyzacyjną, będącą substytutem tarczy odsetkowej, nie korzystają w mniejszym stopniu z długu. Przedsiębiorstwa, które mają dług w swej strukturze kapitału, w dużo większym stopniu korzystają z efektu amortyzacyjnej tarczy podatkowej (Iwin-Garzyńska, 2004, s. 25–34).

4 Badania wpływu polityki podatkowej na tempo rozwoju gospodarczego są przedmiotem licznych opracowań, por. Marsden, 1983; Rabushka, 1987.

Literatura

- Ashton, D.J. (1991). Corporate Financial Policy: American Analytics and U.K. Taxation. *Journal of Business Finance and Accounting*, 18, 465–482.
- Babiarz, S., Dauter, B., Gruszczyński, B., Hauser, R., Kabat, A., Niezgodka-Medek, M. (2009). *Ordynacja Podatkowa. Komentarz*. Wyd 5. Warszawa: LexisNexis.
- Brzeziński, B. (2001). Uwagi o znaczeniu definicji w prawie podatkowym. W: R. Mastalski (red.), *Księga Jubileuszowa prof. Marka Mazurkiewicza. Studia z dziedziny prawa finansowego, prawa konstytucyjnego i ochrony środowiska*. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Unimex.
- Coase, R.H. (1990). *The Firm, the Market, and the Law*. Chicago: University of Chicago Press.
- Frydman, R., Goldberg, M.D. (2007). *Imperfect Knowledge Economics Exchange Rates and Risk*. Princeton: Princeton University Press.
- Gaudemet, P.M., Molinier, J. (2000). *Finanse publiczne*. Warszawa: PWE.
- Głuchowski, J., Patyk, J. (2009). *Zarys polskiego prawa podatkowego*. Warszawa: LexisNexis.
- Gomułowicz, A., Małecki, J. (2004). *Podatki i prawo podatkowe*. Warszawa: LexisNexis.
- Iwin-Garzyńska, J. (2004). Empirical Verification of Depreciation Tax Shield Theory in Conditions of Polish Economy in Transformation. *Ekonomia*, 15.
- Iwin-Garzyńska, J. (2010). *Szkice o kapitale i podatkach w istocie nauki finansów przedsiębiorstw*. Warszawa: Difin.
- Landreth, H., Colander, D.C. (2005). *Historia myśli ekonomicznej*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Marsden, K. (1983). *Links Between Taxes and Economics Growth; Same Empirical Evidence*. Washington: World Bank Working Papers No. 605.
- Mączyńska, E. (2009). Bankructwa przedsiębiorstw jako niedostosowanie do przyszłości (Analiza w kontekście funkcjonowania sądów gospodarczych). *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, 549. *Ekonomiczne Problemy Usług*, 39.
- Modigliani, F., Miller, M.H. (1963). Corporate Income, Taxes and the Cost of Capital. A Correction. *American Economic Review*, 3 (53), 433–443.
- Modigliani, F., Miller, M.H. (1958). The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment. *American Economic Review*, 3 (48), 261–297.
- Orłowski, T. (1998). *Nowy leksykon ekonomiczny*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza Graf-Punkt.
- Penc, J. (1997). *Leksykon Biznesu*. Warszawa: Agencja Wydawnicza Placet.
- Rybarski, R. (1935). *Nauka o skarbowości*. Warszawa: Zakład Drukarski F. Wyszynski i S-ka.
- Rabushka, A. (1987). *Tax Policy and Economic Growth in Advanced Developing Nations U.S.* Waszyngton: Agency for International Development 1987.
- Schall, L.D., Haley, Ch.W. (1991). *Introduction to Financial Management*. New York: McGraw-Hill International Editions.
- Smith, A. (2007). *Badania na naturą i przyczynami bogactwa narodów*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Stankiewicz, W. (2010). Instytucjonalizm o zarządzaniu: Nobliści z ekonomii w roku 2009. *Ekonomista*, 4.
- Świdarska, G.K., Więclaw, W. (red.) (2009). *Sprawozdanie finansowe według polskich i międzynarodowych standardów rachunkowości* (rozdz. 14). Warszawa: Difin.
- Swatler, L. (1985). Zjawiska, kategorie i instrumenty finansowe a nauka finansów (próba systematyki). *Prace z zakresu finansów. Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie*, 192.
- Urbanek, G. (2008). *Wycena aktywów niematerialnych przedsiębiorstwa*. Warszawa: PWE.

ECONOMIC AND FINANCIAL ASPECT OF THE TAX – SKETCH OF THE PROBLEM

Abstract: *Purpose* – Emphasize the importance of economic effects of taxation in the enterprise.

Design/Methodology/approach – Methods of analysis of literature and critical analysis of the norms of tax law, rulings and judgments.

Findings – Presents the essence and importance in the system of corporate taxation economic calculates tax.

Originality/value – Original presentation of the economic aspect of the tax.

Keywords: tax, economics and finance, tax evasion clause

Cytowanie

Iwin-Garzyńska, J. (2017). Ekonomiczne i finansowe oblicze podatku – szkic problemu. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 3 (87/2), 29–37. DOI: 10.18276/frfu.2017.87/2-03.